

«شهروند» مهم‌ترین اقدامات دولت سیزدهم را در ارتباط با فقرزدایی و گسترش عدالت در کشور بررسی می‌کند

الوعده وفا

صفا انتظار خانواده‌های نیازمند و زن سرپرست خانوار پشت نوبت دریافت خدمات حذف شده است

افزایش مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور

از اقدامات بسیار مهمی که دولت سیزدهم برای فقرزدایی و گسترش عدالت در سراسر کشور انجام داده، می‌توان به افزایش مستمری مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور به میزان ۹۰ درصد طی دو سال گذشته و افزایش ۳۰ درصدی آن در سال ۱۴۰۳ اشاره کرد. با این اقدام میانگین مستمری مددجویان از ۶۰۰ هزار تومان در سال ۱۴۰۰ به یک میلیون و ۶۴۰ هزار تومان در سال ۱۴۰۳ افزایش می‌یابد.

آنگور که داود منظور، معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه‌ریزی و بودجه، می‌گوید: «کمک هزینه‌های معیشتی ویژه افراد کمیته امداد و سازمان بهزیستی هر ماه افزون بر پنج همت است و با اینکه سال گذشته مستمری مددجویان کمیته امداد و بهزیستی ۴۰ درصد رشد کرد، امسال نیز مجدداً، ۳۰ درصد رشد کرده است تا این گروه خاص مورد توجه قرار گیرند.»

مرتضی فیروزآبادی، معاون اشتغال و خودکفایی کمیته امداد امام خمینی (ره) نیز با اشاره به تصویب افزایش ۳۰ درصدی مستمری‌ها می‌گوید: «در حال حاضر، حدود ۲ میلیون و ۳۶۲ هزار خانوار تحت پوشش کمیته امداد خمینی (ره) هستند که ۸۷ درصد آنها در سه دهک پایین و ۹۶ درصد در پنج دهک پایین قرار دارند.»

فیروزآبادی تأکید می‌کند: «به طور کلی، خدمات کمیته امداد امام خمینی (ره) بر محور توانمندسازی استوار است و در سال‌های اخیر، رویکرد اصلی این نهاد امدادی، توانمندسازی خانواده‌های تحت پوشش بوده است و در این زمینه خدمت اشتغال، مسکن، جهیزیه برای نوجوانان، حمایت‌های تحصیلی از فرزندان، مشاوره خانواده، کمک‌هزینه‌های درمانی و... به خانواده‌های تحت پوشش این نهاد امدادی ارائه می‌شود.»

معاون اشتغال و خودکفایی کمیته امداد امام خمینی (ره) ادامه می‌دهد: «در سه سال اخیر، دولت سیزدهم و مجلس یازدهم توجه ویژه به افشار تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) داشته‌اند و در این سال‌ها مستمری افزایش قابل توجهی داشته است.»

اختصاص ۴۷ همت تسهیلات اشتغالزایی، توانمندسازی و احداث مسکن به مددجویان

اختصاص ۴۰ همت تسهیلات اشتغالزایی در سال ۱۴۰۲ برای توانمندسازی مددجویان و همچنین اختصاص هفت همت طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ برای احداث مسکن مددجویان نیز بخش دیگری از طرح‌های فقرزدایی انجام شده است. با این اقدام حدود ۱۰۰ هزار مسکن برای مددجویان احداث و به آنها تحویل شده است.

اقدامی که سیدابراهیم رئیسی، رئیس جمهوری، طی روای اخیر و در آیین واگذاری ۳۳ هزار و ۸۶۳ واحد مسکونی به مددجویان تحت پوشش کمیته امداد آن‌را از جمله خبرهای خوب و امیدآفرین دانست و با بیان اینکه «دولت برای تحقق این وعده که مددجوی فاقدمسکن در کمیته امداد امام خمینی (ره) نداشته باشیم، ساخت مسکن برای مددجویان را ۴۴ درصد افزایش داد و لذا دولت صادق الوعد است»، بر تلاش مضاعف مسئولان برای تسریع در تکمیل پروژه‌های نهضت ملی مسکن تأکید کرد.

برقراری بیمه رایگان پایه درمان حدود ۳۲ میلیون نفر

از دیگر اقدامات مهم دولت سیزدهم در دو سال گذشته، برقراری بیمه رایگان پایه درمان حدود ۳۲ میلیون نفر جمعیت ساکن مناطق روستایی، عشایری و شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر، مددجویان تحت پوشش نهادهای حمایتی و خانوارهای فاقد بیمه پایه درمان در پنج دهک اول درآمدی، رایگان شدن هزینه درمان بستری افراد سه دهک پایین درآمدی و مددجویان تحت پوشش در مراکز درمانی دولتی و اجرای برنامه کاهش سوءتغذیه کودکان زیر پنج سال در خانوارهای دهک یک تا هفت درآمدی به تعداد ۱۳۰ هزار نفر با اختصاص مبلغ ماهانه یک میلیون تومان برای هر کودک است.

بهرام عین‌اللهی، وزیر بهداشت، می‌گوید: «در حال حاضر، ۲۰ میلیون ایرانی در شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر جمعیت و ۱۲ میلیون نفر نیز در دو دهک پایین جامعه

شهروند] تمام جوامع در جهان، به شکل‌های مختلف و در مقاطع متفاوت، فقر را به عنوان مسئله‌ای چند بعدی تجربه کرده یا می‌کنند. فقر، نداشتن توانایی در تأمین نیازهای اساسی است و بدون تردید، این ناتوانی در ابعاد مختلف و در سطوح متعدد، بحران‌های شدیدی را موجب می‌شود، به همین دلیل و با توجه به ابعاد گسترده این پدیده، توجه به موضوع فقرزدایی و گسترش عدالت چه در مقطع جهانی و چه در سطح جوامع از اهمیت دوچندان برخوردار است. در ایران نیز فقرزدایی و عدالت‌گستری همواره یکی از سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی بوده و تاکنون نیز اقدامات بسیار مهمی در این خصوص به ویژه در دولت سیزدهم در سراسر کشور انجام شده است. در این گزارش به مهم‌ترین این تلاش‌ها و دستاوردها طی دو سال گذشته نگاهی داشته‌ایم.

از بیمه رایگان سلامت برخوردار شدن و خدمات خوبی از مراکز درمانی به خصوص بیمارستان حضرت مهدی (عج) دریافت می‌کنند.»

افزایش ۱۰۰ درصدی اعتبارات یارانه نگهداری و توانبخشی معلولان طی ۲ سال گذشته

از دیگر اقدامات دولت در دو سال اخیر می‌توان به افزایش ۱۰۰ درصدی اعتبارات یارانه نگهداری و توانبخشی معلولان طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، افزایش ۳۵۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۱ به ۶۹۰۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۲ و افزایش ۵۰ درصدی سرانه بیمه تکمیلی درمان ایثارگران در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱ با اختصاص ۱۱ همت اشاره کرد. ایجاد صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج با اختصاص ۱۲ همت اعتبار طی دو سال گذشته برای حمایت از هزینه درمان بیماران صعب‌العلاج و خاص نیز در سال‌های اخیر انجام شده است.

حسین زنجیران، معاون توسعه مدیریت و منابع سازمان بیمه سلامت ایران، با اشاره به تشکیل صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج در سال گذشته با تلاش و همکاری نزدیک دولت و مجلس می‌گوید: «اساسنامه این صندوق به تأیید هیأت وزیران رسید که سازمان بیمه سلامت به صورت جدی شکل‌گیری آن را پیگیری کرد. در نتیجه، سال گذشته ۵ هزار میلیارد تومان و امسال هم ۷ هزار میلیارد تومان برای این صندوق در نظر گرفته شد.»

به گفته زنجیران، پیشنهاد سازمان بیمه سلامت ایران برای صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج در سال ۱۴۰۳ مبلغ ۱۸ هزار میلیارد تومان است تا افراد نیازمندان از خدمات مناسب‌تری بهره‌مند شوند.

معاون توسعه مدیریت و منابع سازمان بیمه سلامت ایران با اشاره به خدمات صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج اضافه می‌کند: «در حال حاضر، در این صندوق تعداد بیماری‌های تحت پوشش به ۱۰۷ بسته خدمتی رسیده، به طوری که در گذشته فقط پنج بیماری تحت پوشش بوده و این موضوع مثالی از گسترش چتر بیمه‌ای در سازمان بیمه سلامت ایران است. البته تلاش سازمان بیمه سلامت افزایش پوشش تعداد اقلام دارویی و خدمات جدید در بسته‌های خدمتی به بیماران است.»

اجرای طرح کالبرگ الکترونیک برای ۷ دهک پایین درآمدی جامعه

بخش دیگری از اقدامات دولت سیزدهم، اجرای طرح کالبرگ الکترونیک برای هفت دهک پایین درآمدی جامعه به منظور حفظ قدرت خرید به قیمت شهرویر ۱۴۰۱ است. به گفته وزیر کار، دولت نیز مکلف است سازوکار ارائه کالبرگ را تقویت کند اجرای طرح‌های محرومیت‌زدایی در روستاها و مناطق محروم با تخصیص اعتبارات محرومیت‌زدایی در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ از محل هدفمندسازی یارانه‌ها با احداث مدارس، راه روستایی، آب روستایی، مراکز بهداشت روستایی و آبخیزداری و همچنین پرداخت منظم یارانه نقدی اقشار مختلف و کمک‌معیشت ماهانه خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی و افزایش یارانه نقدی افراد یارانه‌بگیر از ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومان به ۴۰۰ هزار تومان برای سه دهک پایین درآمدی و ۳۰۰ هزار تومان برای سایر دهک‌ها نیز بخش دیگری از کارهای انجام شده به منظور فقرزدایی در دو سال اخیر است.

علیرضا عسگریان، معاون رفاهی وزیر تعاون، کار و امور اجتماعی، با اشاره به اضافه‌شدن دو دهک درآمدی ۶ و ۷ به طرح کالبرگ الکترونیک با یارانه مضاعف می‌گوید: «تا امروز و با ورود این دو دهک جدید به طرح، تعداد جمعیت تحت پوشش در کشور به ۶۱ میلیون نفر می‌رسد که افزایش چشمگیری است. این در حالی است که قانون ما را مکلف کرده که طرح کالبرگ الکترونیک را تا سقف پنج دهک کم‌درآمد جامعه اجرا کنیم.»

پیش‌بینی ادامه طرح کالبرگ در بودجه سال ۱۴۰۳

داود منظور، معاون رئیس جمهوری و رئیس سازمان برنامه‌ریزی و بودجه نیز درباره این طرح می‌گوید: «هدف طرح کالبرگ الکترونیک عدم احساس افزایش قیمت ۱۱ قلم کالای اساسی در سفره مردم است که به هفت دهک به‌ازای هر نفر ۲۴۰ هزار تومان پرداخت می‌شود، ضمن اینکه مجموعه یارانه‌هایی که در سایر قالب‌ها داده

شده و به سفره مردم ختم می‌شود که یارانه خرید تضمینی گندم و آرد و نان است که ۲۰ همت در سال جاری بابت این امر هزینه خواهد شد.»

رئیس سازمان برنامه‌ریزی و بودجه درباره اینکه آیا این طرح ادامه‌دار می‌شود یا خیر، توضیح می‌دهد: «با اطلاع‌رسانی‌هایی که انجام گرفت، طرح کالبرگ بیشتر مورد توجه مردم قرار گرفت و ما شاهد استقبال بیشتر مردم از این طرح هستیم. در این مرحله که از بهمن‌ماه شروع شده و تا اردیبهشت ادامه دارد، منابع به صورت کامل تأمین شده است. برای ادامه طرح کالبرگ در بودجه سال ۱۴۰۳ نیز پیش‌بینی‌هایی کردیم که در مجلس در حال رسیدگی است. با توجه به کمکی که طرح کالبرگ به هفت دهک اول می‌کند، علاقه‌مند هستیم که این طرح را ادامه دهیم.»

تخصیص ۲۱ همت برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی و حمایت از زنان سرپرست خانوار

کاهش حقوق گمرکی و مالیات بر ارزش افزوده کالاهای اساسی، دارو و شیرخشک در سال ۱۴۰۳ به یک درصد، افزایش حداقل حقوق کارکنان دولت به ۱۰ میلیون تومان و افزایش سقف معافیت مالیاتی به ۱۴۴ میلیون تومان در سال، افزایش مستمری والدین شهید، حقوق سربازان، کمک‌معیشت کمیته امداد و بهزیستی بالاتر از رشد سنواتی حقوقی کارکنان و همچنین گسترش دامنه اشخاص تحت پوشش بیمه رایگان به پنج دهک اول هم در سال‌های اخیر عملیاتی شده است.

ایجاد بانک زمان برای ارائه خدمات رایگان که افرادی که نیاز به مراقبت‌های ویژه از جمله نگهداری سالمندان و معلولان دارند، تخصیص ۲۱ همت برای مقابله با آسیب‌های اجتماعی و برقراری نظام حمایتی از زنان سرپرست خانوار و سایر آسیب‌دیدگان در سال ۱۴۰۲ و تأمین مسکن حمایتی ویژه خانوارهای کم‌درآمد هم توانسته در زمینه فقرزدایی تأثیرات بالایی داشته باشد.

یکی از مشکلات زنان سرپرست خانوار، موضوع حمایت نهادهای حمایتی است، به همین دلیل هم در سال‌های گذشته تعداد زیادی از آنان در انتظار دریافت خدمات بودند. اما در سال‌های اخیر حمایت‌های جدی از این گروه از جامعه از سوی سازمان بهزیستی و کمک‌های دولت برای توانمندکردن آنان از نظر اقتصادی، مسیر زندگی آنان را تغییر داده است. مهری سادات موسوی، معاون سلامت اجتماعی سازمان بهزیستی کشور، در این باره می‌گوید: «با پیگیری‌های انجام‌شده، صف انتظار خانواده‌های نیازمندان سرپرست خانوار پشت نوبت دریافت خدمات حذف شده است.» او اضافه می‌کند: «طرح پایش وضعیت توانمندی خانوارهای تحت پوشش از سال گذشته با همکاری معاونت راهبردی و توسعه خدمات بهزیستی آغاز شده که با استفاده از نتایج این پایش، توفیق دولت و بخش غیردولتی در تحقق اهداف رفاه اجتماعی کشور مضاعف و مسیر برای توانمندسازی و خروج از چرخه حمایتی هموارتر می‌شود.»

اجرای برنامه پزشک خانواده در تمام شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر مناطق روستایی

دولت سیزدهم همچنین مقابله با تبعیض و برقراری عدالت اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع در تمام شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر و مناطق روستایی و ۲۷ میلیون نفر از ساکنان شهرهای بالای ۲۰ هزار نفر با هدف دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی و درمانی را در سیاست‌های کارکنان دولت مطابق با قانون حمایت از خانواده و جوانی بیمارستانی و ۳ هزار واحد بهداشتی طی دو سال گذشته و افزایش ظرفیت پذیرش دانشجویان پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی به منظور تأمین نیاز مناطق محروم نیز از اقدامات دولت بوده است.

تحصیل دانش‌آموزان تیزهوش در دهک‌های یک تا چهار در مدارس سمپاد سراسر کشور و توزیع شیر در مدارس در مناطق محروم و حاشیه شهرها نیز رایگان شد. تخصیص کمک‌هزینه معیشتی و رفاهی به سرایداران مدارس و افزایش حق اولاد و عائله‌مندی کارکنان دولت مطابق با قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت نیز از دیگر اقدامات دولت در این مدت بوده است. همچنین ۱۰۰ همت تسهیلات قرض‌الحسنه نظام بانکی برای پرداخت به بخش اشتغال خرد و خانگی با اولویت مناطق محروم و حداقل ۱۰۰ همت تسهیلات قرض‌الحسنه برای ازدواج، فرزندآوری، ایثارگران و... اختصاص یافت.

اخذ مالیات از خانه‌ها و خودروهای لوکس و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان با شغلان هم‌تراز خود در طول اجرای برنامه از اقدامات دولت سیزدهم است. همچنین دولت سیزدهم برای مقابله با فساد و ایجاد شفافیت، تأمین ارز ترجیحی دارو و ملزومات پزشکی و پرداخت آن از طریق سازمان‌های بیمه‌گر پایه سلامت به مصرف‌کننده نهایی از طریق سازمان‌های بیمه‌گر پایه را اصلاح کرد.

تقویت سازمان بازرسی کل کشور برای دسترسی به داده‌ها و سامانه‌های دستگاه‌های اجرایی

اجرای قانون حدنگار با بایست اطلاعات و تمام اطلاعات حدنگاری از جمله اطلاعات نقشه‌ها و اسناد مالکیت حدنگار و سایر اطلاعات ثبتی، حقوقی و توصیفی تمام املاک و عارضه‌های طبیعی کشور و ایجاد حساب واحد خزانه و تمرکز اعتبارات و ردیف‌های درآمدی و هزینه‌ای دستگاه‌های اجرایی در حساب‌های خزانه نزد بانک مرکزی، تقویت سازمان بازرسی کل کشور برای دسترسی به داده‌ها و سامانه‌های دستگاه‌های اجرایی به منظور نظارت هوشمند و حکمرانی داده‌محور نیز از اقدامات دولت سیزدهم بود. دولت همچنین نظام شفافیت و انتشار عمومی صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی و یکپارچه‌سازی اطلاعات و داده‌های نظام اداری کشور را با هدف پیشگیری از فساد و تقویت حکمرانی داده‌محور ایجاد و طرح پرداخت اعتباری بودجه برای جلوگیری از رسوب وجه نقد در حساب دستگاه‌ها را اجرا کرد.

پیش‌بینی طرح پرداخت به ذی‌نفع نهایی برای کنترل بودجه و تخصیص بهینه اعتبارات و اتخاذ تمهیدات لازم برای اصلاح ناترازی بانک‌ها و برخورد با بانک‌های ناسالم نیز از اقدامات این دولت بود. تقویت قدرت نظارتی بانک مرکزی بر بازار پول و ارز و تکمیل بانک‌های اطلاعاتی در حوزه مقابله با قاچاق کالا و ارز و کشف جرایم و تخلفات و توسعه و تکمیل زیرساخت ابری یکپارچه دولت برای اتصال مراکز داده و تقویت حکمرانی داده‌محور و راه‌اندازی سامانه مودیان مالیاتی با هدف افزایش شفافیت اطلاعات مالیاتی و جلوگیری از فرار مالیاتی از طرق مختلف از جمله صدور صورت‌حساب‌های تقلبی یا صوری نیز از سیاست‌های کلان این دولت بود.

رفع محرومیت؛ ضرورت شناخت صورت‌مسئله و برنامه‌ریزی متناسب با اقتضات بومی

تعهد برای زدودن محرومیت از چهره جامعه از مهم‌ترین تعهدات دولت‌ها در سراسر دنیاست و آنها به عنوان بزرگ‌ترین نهاد حقوقی متولی فقرزدایی، جهت رفع آن، راهکارهای متنوعی را متناسب با شرایط ویژه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی جوامع و به‌فراخور نیازهای افراد اتخاذ و اجرا می‌کنند. در ایران نیز رفع فقر و محرومیت یکی از مهم‌ترین مسائل و دغدغه‌های نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران و قوانین و اسناد بالادستی است و تاکنون نیز برنامه‌ها و راه‌حل‌های فراوانی توسط دولت‌ها به منظور حفظ کرامت انسانی و عدالت‌گستری در کشور ارائه شده، چراکه قانون اساسی تکلیف سنگینی را برای دولت و حکومت در میدان اصلاح مناسبات اقتصادی و ارتقای کیفیت زندگی و سطح معیشت شهروندان تعیین کرده است. ادای این تکلیف، اجرای راهکارهای مرتبط با آن و درنهایت، رسیدن به جامعه‌ای با کمترین جمعیت زیر خط فقر نیز در اولین قدم، مستلزم شناخت کامل صورت مسئله است. این نکته را نیز نباید از نظر دور داشت که اگر برنامه‌های مقابله با نابرابری متناسب با اقتضات بومی توسط دولت به‌فراخور نیازها و شرایط فرهنگی و اجتماعی جامعه باشد، راه رسیدن به هدف کوتاه‌تر و هموارتر خواهد شد.

۴ اقدام دولت در حوزه رفاه و عدالت اجتماعی

- افزایش یارانه نقدی از ۴۵ هزار تومان به ۴۰۰ هزار تومان برای خانواده‌های سه دهک پایین درآمدی و ۳۰۰ هزار تومان برای سایر خانوارها - افزایش ۹۰ درصدی مستمری اقشار کم‌درآمد - اجرای طرح کالبرگ الکترونیک برای ۷ دهک پایین درآمدی - شناسایی ۱۳۰ هزار کودک دارای لاغری شدید و اختصاص بسته‌های حمایتی به آنها